

КУЛЬТУРА МИРУ ТА НЕНАСИЛЬСТВА В ГРОМАДЯНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ: ДИНАМІКА, ПРОБЛЕМИ, НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ

Юрій Шеляженко

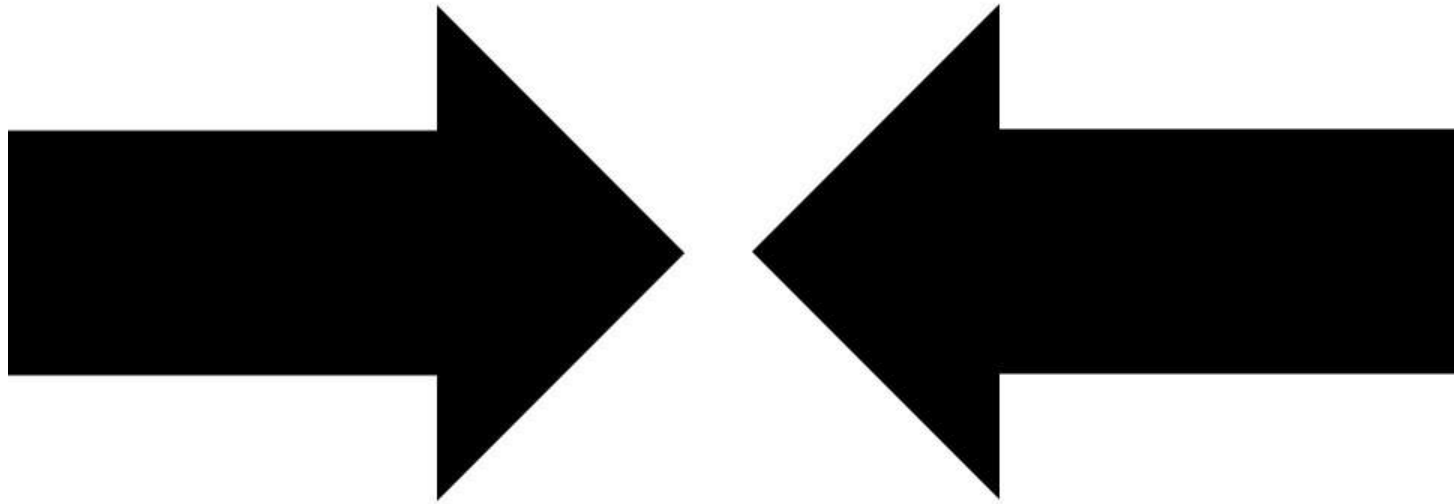
| sheliazhenkoiv@krok.edu.ua

| дослідник миру

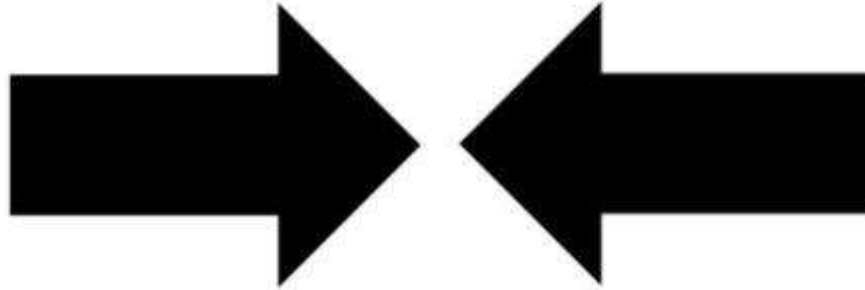
У Громадянській лекторії Студреспубліки на тему "Громадянин, громада і держава" (Полтава, 2021)

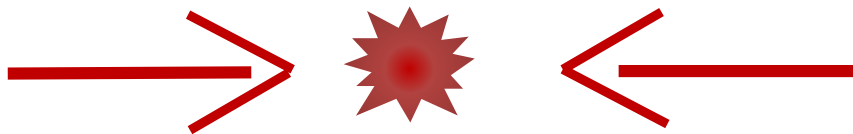
Що ви бачите на цьому малюнку?

А що бачите тут?

Парадигма насильства

- Життя – війна всіх проти всіх, яку може зупинити лише насильство найсильнішого = завжди правого
- Конкуренція – рушій прогресу
- Ти нападеш або на тебе нападуть
- Поділяй і владарюй; хто не з нами, той проти нас; внутрішній конфлікт

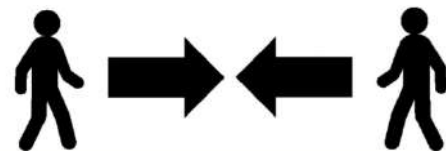
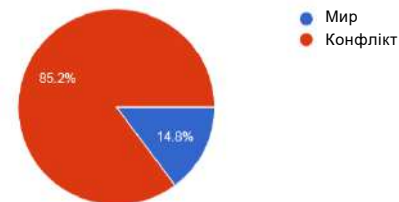
Знайомі проблеми

- Конфліктна упередженість: ігнорування проявів мирного життя і можливостей досягнення миру через емоційний магнетизм конфліктів
- Конфліктний фундаменталізм провокує конфлікти заради вигоди та насильство як «рушій прогресу», «конкурентний відбір найсильніших»
- Неліберальний мир: війни, пригноблення людей нібито заради досягнення миру (протилежний ефект: повстання та поразки)
- Термін "мир" іноді неправильно вживається по відношенню до пасивності та толерування несправедливості, ним часто зловживає політична пропаганда (Девід Кортрайт, "Мир: історія рухів та ідей", 2008)

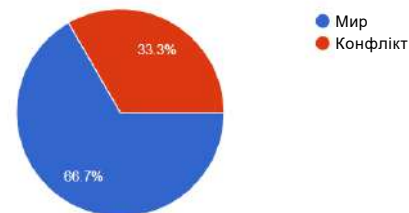
Що зображує малюнок?

27 responses

Що зображує малюнок?

27 responses

Культура миру

- Мир – динаміка життя, вільного від конфліктів, насильства, завдання шкоди
- Культура миру – цінності, світогляд та успішні практики неконфліктності та ненасильства в суспільстві
- Но(м)осфера громадянського суспільства – освіта і наука, інформаційний простір, право та управління (державне і недержавне)

Мир і «червоні лінії» права

- Червоні лінії ненасильства («не нашкодь») відділяють мир від конфлікту
  - Стандарти прав людини, верховенства права обмежують насильство; культура миру заснована на правах людини (Декларація і Програма дій в галузі культури миру, ГА ООН, 1999)
  - Кожен має право жити в мирі, в умовах заохочення та захисту всіх прав людини і повної реалізації розвитку (Декларація про право на мир, ГА ООН, 2016)
-
- Надто багато національних лідерів висловлюються щодо абсолютного і виключного суверенітету держави над людьми в її юрисдикції, проголошуючи принципи, які загрожують знову ввести світ у стан анархії та втягнути його у війни (Рене Кассен, нобелівська лекція, 1968)

Мирна історія: Українська і світова

- «Відчуття історії як спільної пригоди людства важливе для миру між людьми та народами»
- До XIX ст.: давня культура ненасильства (до 12 ст. – розвиток моралі; 13-17 ст. – розвиток етики; з 18 ст. – розвиток права)
- XIX ст.: виступи громадських та культурних діячів за мир і проти примусової військової служби (Т. Шевченко, М. Драгоманов та ін.)
- XX ст.: організація мирних рухів (релігійні та політичні організації прихильників миру та відмовників від служби в армії – спільноти братської праці, жіночий мирний рух і т.п.)
- Кінець XX – початок XXI ст.: перші гарантії права на мир (альтернативна невійськова служба, відмова від ядерної зброї, тимчасове скорочення армії та озброєнь, мирний процес у конфлікті з Росією/сепаратистами та «новій холодній війні»)

Напрямки розвитку

- Мирна освіта та дослідження миру
- Мирні громадянські рухи (діалогові, антивоєнні, правозахисні)
- Мирна журналістика (висвітлення мирного життя та миротворчих зусиль, тематичні ЗМІ, мирна етика)
- Законодавче закріплення та здійснення державної політики з розвитку культури миру
- Мирна філософія та мистецтво, нормотворча громадська уява

